

Posudek oponenta Mgr. Michala Kováře, Ph.D., na bakalářskou práci sl. Karolíny Horké *Finští puukkojunkkarit v literatuře*

Autorka bakalářské práce *Finští puukkojunkkarit v literatuře* Karolína Horká si klade za cíl „zjistit, jakým způsobem autoři v románové a komiksové tvorbě zobrazují puukkojunkkarit a jak se stavějí k jejich fenoménu“. Kromě rozboru obrazu („zobrazují“) a axiologie („jak se stavějí“) má práce nabídnout „především analýzu postav a jejich vztahu k historické realitě“. Vztah k historické realitě vynikne srovnáním beletristických děl s díly historiografickými (otázkou je, do jaké míry lze chápat historiografii odděleně od beletrie, a tedy o jakou „realitu“ jde, a zda i současní historici neberou dobovou beletrii jako pramen), resp. konstatováním konkrétní geneze textu (románu S. Alkia), a to poukazem na jeho založení ve sběru ústní historie. Předmět práce je tedy v plánu pojímán značně komplexně.

Nejproblematictější bodem však zůstává „analýza postav“. Práci totiž chybí analytický nástroj pro jejich typologizaci. Práce se proto příliš drží psychologického popisu s přesahy do sociologie, přičemž filologický, zde kupříkladu naratologický aspekt, zůstává opominut: členění postav na aktanty či role a postavy bez podstatného vztahu k narativu, případně funkce vypravěče, funkce přímých a nepřímých řečí, vnitřních monologů apod. Naratologické analýze se lze samozřejmě vyhnout, nicméně toto rozhodnutí a důvody – a zde by bylo možné zmínit třeba silnou a neobvyklou tematiku, jež umožňuje se soustředit na psychologický popis a text jako historický dokument –, jež k němu vedou, je nutné v úvodu předložit. Ergo na začátku práce měla stát úvaha o historickém, tematickém a dokumentárním charakteru rozebíraných textů a možnostech, jež v těchto ohledech texty nabízejí.

Přestože tématem práce v posledku nebyla postava z pohledu literárněvědného; nejbliže k postavě jako konstitutivnímu prvku narativu se autorka dostává tam, kde srovnává postavy fikčního světa a jejich možné předlohy ve světě nefikčním. Například na str. 32 píše o „Alkiově představě ‚ideálního‘ puukkojunkkari“. Jaká však je tato autorská představa? V jaké axiologii je založená? Do jaké míry ji lze srovnat s obdobnou manifestací v textech o středoevropských zbojnicích (ústní slovesnost, Olbracht, Móricz, Krúdy...), v textech západoevropského romantismu o šlechticích bránících násilím právo (Scott, Schiller, von Kleist...) či v americké brakové literatuře s dějem z období tzv. Divokého západu? Tyto otázky kladu pro obhajobu práce. Není totiž jasné, zda Alkiův román i ostatní rozebírané texty sdílejí určité znaky děl uvedených okruhů založených v romantismu či romantice, konkrétně třeba idealizaci nespoutaného, svobodného muže, který sám sobě klade mravní maximy, jež nejsou derivované z existujících společenských norem, nebo zda jde o kriticko-realistický pohled na společnost a jednání banditů se odsuzuje.

Ač není úplně jasné, nakolik lze hodnotit rozebírané texty jako texty dokumentární (Alkiův román je dílem soudobým, ostatní texty docela nedávné), diplomantka projevuje určitou filologickou intuici. Například na str. 49 správně hodnotí adekvátnost reflexe manželství „na finském venkově 19. století“ v současném komiksovém stripu, neboť citovaný text je parafrází starého finského přísloví, z něž přebírá samotnou karikaturu daného sociálního vztahu, na níž je satira založena.

Práce nakonec zůstává na půdorysu srovnání dějové linie a popisu postav s faktografickou literaturou. Vzhledem k tomu, že diplomantka veškerou použitou literaturu četla ve finském originále, není to na práci bakalářskou málo. I překlady citovaných pasáží jsou poměrně zdařilé; asi jako jediné důležité corrigendum bych navrhl zaměnit u jména K. G. Wrede název jeho funkce z guvernéra kraje Vaasa na gubernátora. Domnívám se, že jde o úřad založený ve Finském velkoknížectví až carskou vládou.

Práci doporučuji k obhajobě s celkovým hodnocením 2.

V Kersku 7. 1. 2019 Michal Kovář v.r.